

Ekonomiutskottets betänkande 29/1995 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av patentlagen samt av vissa lagar som har samband med den

Riksdagen remitterade den 19 oktober 1995 regeringens proposition 161/1995 rd med förslag till lagar om ändring av patentlagen samt av vissa lagar som har samband med den till ekonomiutskottet för beredning.

I enlighet med vad riksdagen bestämt har utskottet fått ett utlåtande om propositionen av grundlagsutskottet. Utlåtandet ingår som bilaga till detta betänkande (GrUU 19/1995 rd).

Utskottet har hört yngre regeringssekreteraren Ben Rapinoja vid handels- och industriministeriet, lagstiftningsrådet Sten Palmgren vid justitieministeriet, generaldirektören Martti Enäjärvi och koordinatören för internationella ärenden Marjo Aalto-Setälä vid patent- och registerstyrelsen, patentombudsmännen Pia Hjelt och Jukka Haimelin vid Suomen Patenttiasiamiesyhdistys samt juridiska ombudsmännen Marja-Leena Mansala vid Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

Regeringens proposition

Patentlagen föreslås bli kompletterad med stadganden om europeiskt patent och ansöknings av europeiskt patent. Med europeiskt patent avses ett patent som det europeiska patentverket har meddelat i enlighet med den europeiska patentkonventionen. Det räcker med en ansökan för patentskydd i de stater som omfattas av den europeiska patentkonventionen och som anges i ansökan.

Vidare föreslås patentlagen bli kompletterad med stadganden om behörig domstol vid rättegångar som gäller europeiskt patent, verkställbarheten i Finland av domar som vunnit laga kraft, omkastad bevisbörd för förfarandepatent och tvångslicens för användning av en patenterad uppfinning. I propositionen ingår förslag till behövliga ändringar i lagen för att Finland skall kunna tillträda den europeiska patentkonventionen och för att TRIPS-avtalet i anknytning till

avtalet om upprättandet av Världshandelsorganisationen nationellt skall kunna sättas i kraft vad gäller patentlagstiftningen.

Regeringen föreslår att lagen om nyttighetsmodellrätt, lagen om uppfinningar av betydelse för landets försvars och lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar skall ändras för att Finland skall kunna tillträda den europeiska patentkonventionen.

Utskottets ställningstaganden

Patentlagen

Hänvisande till grundlagsutskottets utlåtande föreslår utskottet att 70 h och 70 n §§ i den föreslagna patentlagen kompletteras med att patenthandlingar får översättas till svenska, om sökandens eller patenthavarens eget språk är svenska. Den förra paragrafen gäller ett europeiskt patents rättsverkningar i Finland och den senare patentansökningar som getts in till europeiska patentverket. Om den föreslagna lagen ändras på detta sätt kan den behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Huvudregeln bör vara att patentmyndigheten tillställs en översättning av handlingarna till finska. Om sökandens eget språk, så som regeringsformen säger, är svenska kan myndigheterna också tillställas en översättning till svenska. Utländska sökande och patenthavare bör i regel använda sig av översättningar till finska för att informationen om patent skall få så stor spridning som möjligt.

Det betyder merkostnader att patenthandlingar måste översättas. Översättningsarbetet och kostnaderna beror på i vilken omfattning handlingar måste översättas. Utskottet finner det viktigt att översättningskostnaderna minimeras för att de totala kostnaderna för patentering skall kunna hållas inom rimliga gränser. Regeringen bör bevaka utvecklingen i kostnaderna för över-

sättning av patenthandlingar och lämna behövliga propositioner till riksdagen, om utländska företag i betydligt större omfattning än förut börjar ge in patentansökningar på svenska.

Lagen om nyttighetsmodellrätt

Utskottet föreslår en teknisk ändring i ingressen till den föreslagna lagen om nyttighetsmodellrätt. Riksdagen godkände den 3 oktober 1995 (RP 47/1995 rd) ett nytt moment i 2 § i samma lag,

1.

Lag

om ändring av patentlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i patentlagen av den 15 december 1967 (550/67) 6 § 1 mom., 45 § 1 mom., 49 §, i 65 § 1 mom. det inledande stycket och 71 a § 1 mom., av dessa lagrum 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 10 maj 1991 (801/91) och 71 a § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 10 maj 1985 (387/85), samt fogas till lagen en ny 57 a § och till 65 § nya 2—3 mom., samt till lagen en ny 65 a § och ett nytt 9 b kap. som följer:

6, 45, 49, 57 a, 65 och 65 a §§
(Såsom i regeringens proposition)

9 b kap.

Europeiskt patent samt ansökan om europeiskt patent

70 f och 70 g §§
(Såsom i regeringens proposition)

70 h §

Europeiskt patent har ingen rättsverkan i Finland, om inte sökanden eller patenthavaren inom utsatt tid tillställt patentmyndigheten en översättning till finska av de handlingar som ligger till grund för meddelande av patentet och betalat fastställd avgift för publicering av översättningen på det sätt som stadgas närmare genom förordning. *Om sökandens eller patenthavarens eget språk är svenska, får dock en översättning till svenska ges in.* Beslutar det europeiska patentverket att europeiskt patent skall upprätthållas i ändrad avfattning, gäller det som sågs ovan även handlingar med ändrad avfattning.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

Har översättningen redan ingivits och publiceringsavgiften betalats inom utsatt tid och har det

och därmed blir föreslagna 4 mom. 5 mom.

Utskottet föreslår att lagen om uppfinningar av betydelse för landets försvar och lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar skall godkännas utan ändringar.

Utskottet föreslår värdsamt

att det tredje och fjärde lagförslaget skall godkännas utan ändringar och att det första och andra lagförslaget godkänns sålydande:

europiska patentverket kungjort sitt beslut om att patent har meddelats eller sitt beslut om att patentet skall upprätthållas i ändrad avfattning, skall patentmyndigheten utan dröjsmål kungöra detta på finska och svenska. Patentmyndigheten skall så snart som möjligt hålla kopior av översättningen tillgängliga för allmänheten. Patentmyndigheten skall sörja för att patentkraven i ett europeiskt patent vid behov finns tillgängliga på finska och svenska.

70 i—70 m §§
(Såsom i regeringens proposition)

70 n §

Har europeisk patentansökan publicerats enligt artikel 93 i den europeiska patentkonventionen och har en översättning till finska av patentkraven i den lydelse de publicerades ingivits till patentmyndigheten, skall patentmyndigheten hålla översättningen allmänt tillgänglig och utan dröjsmål kungöra detta på finska och svenska. *Om sökandens eget språk är svenska, får dock en översättning till svenska ges in.* Patentmyndigheten skall sörja för att de publicerade patentkraven vid behov finns tillgängliga på finska och svenska.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

70 o—70 s och 71 a §§
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

2.

Lag

om ändring av lagen om nyttighetsmodellrätt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 maj 1991 om nyttighetsmodellrätt (800/91) 5 § 1 mom. och 30 § 1 mom., samt
fogas till 2 § ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 8 a § som följer:

2, 5, 8 a och 30 §§
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

Helsingfors den 5 december 1995

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Hämäläinen, vice ordföranden Kääriäinen samt medlemmarna Aaltonen, Aura, Immo-

nen, M. Korhonen, Kuosmanen, Luhtanen, Partanen, Piha, Rehn, Rosendahl, Salo, Smeds och Soininvaara.

GRUNDLAGSUTSKOTTET*Bilaga*

Utlåtande 19/1995 rd
 Regeringens proposition 161/1995 rd

Till Ekonomiutskottet

När riksdagen den 19 oktober 1995 remitterade regeringens proposition 161/1995 rd med förslag till lagar om ändring av patentlagen samt av vissa lagar som har samband med den till ekonomiutskottet för beredning, bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande i saken till ekonomiutskottet.

Utskottet har hört yngre regeringssekreteraren Ben Rapinoja vid handels- och industriministeriet, kanslichefen Kirsti Rissanen och lagstiftningsrådet Sten Palmgren vid justitieministeriet, professorn Mikael Hidén, professorn Antero Jyränki, juris doktorn Ora Meres-Wuori och professor Ilkka Saraviita.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt och anförd vördsamt följande.

Regeringens proposition

De ändringar som regeringen föreslår grundar sig huvudsakligen på bestämmelser i den europeiska patentkonventionen. De är nödvändiga för att Finland skall kunna tillträda konventionen. I patentlagen föreslås bli stadgat om behörig domstol vid rättegångar som gäller europeiska patent, om verkställbarheten av domar om europeiska patent och ansökningsförfarandet som gäller europeiska patent samt om meddelande och ikraftträdande av sådana patent.

Om Finland tillträder den Europeiska patentkonventionen innebär det att den som söker patent har möjlighet att söka europeiskt patent också för Finland hos det europeiska patentverket. För att ett europeiskt patent skall träda i kraft i Finland måste en finsk översättning av det europeiska patentet tillställas patent- och registerstyrelsen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så fort som möjligt sedan de blivit antagna och stadfästa. Kopplingen mellan propositionen och TRIPS-avtalet, som har samband med avtalet

om upprättande av Världshandelsorganisationen, betyder att lagarna bör träda i kraft den 1 januari 1996.

I motiveringen till lagstiftningsordningen sägs att eftersom den europeiska patentkonventionen inte gör det möjligt att kräva översättningar av handlingar som gäller europeiska patent både till finska och svenska, blir det nödvändigt med en lösning som är tolkningsbar med tanke på 14 § regeringsformen. Av denna orsak har det ansetts nödvändigt att inhämta ett utlåtande av grundlagsutskottet.

Utskottets ställningstaganden

I statsförfattningsrättsligt hänseende är 9 b kap. om europeiskt patent i förslaget till patentlag värt att notera, eftersom det europeiska patentverket kan meddela europeiskt patent också för Finland och detta i likhet med andra åtgärder från verkets sida har statsinternas rättsverkningar för Finland. En kompetensreglering av detta slag kan anses tangera 1 och 2 §§ regeringsformen, även om det inte i princip, dvs. utifrån typen av förfarande, i sig står i strid med suveränitetskravet i statsförfattningen att ett beslut av en myndighet i en annan stat eller av ett organ inom en internationell organisation tillerkänns statsinternas rättsverkningar.

Det europeiska patentverkets kompetens omfattar patentfrågor. Uppfinningar får i många fall en betydelse som överskrider de nationella gränserna och därför är det både begripligt och önskvärt att de kan medges patent inom ett större område än en enskild stat och att myndighetskompetensen inom detta område hör till en särskild institution. Kompetensfördelningen mellan det europeiska patentverket och den finländska patentmyndigheten skulle ha reglerats på normalt vis med hänsyn till patentfrågornas natur. Utskottet menar att det med hänsyn till den aktuella sakgruppens särskilda natur inte är fråga om

en grundlagsstridig kompetensöverföring till ett organ inom en internationell organisation att Finland godkänner det europeiska patentverkets kompetens.

Enligt föreslagna 70 h § 1 mom. har ett europeiskt patent ingen rättsverkan i Finland, om inte sökanden eller patenthavaren tillställt patentmyndigheten en översättning till finska av de handlingar som ligger till grund för meddelande av patentet. Enligt paragrafens 3 mom. skall patentmyndigheten sörja för att patentkraven i ett europeiskt patent vid behov finns tillgängliga också på svenska.

Enligt 14 § 2 mom. regeringsformen tryggas vars och ens rätt att hos domstol eller förvaltande myndighet i sin sak använda sitt finska eller svenska modersmål. Med hänsyn till detta lagrum i grundlagen är det väsentligt att 70 h § hindrar en svenskspråkig sökande eller patenthavare från att använda sitt modersmål vid en finsk myndighet. Regleringen står i strid med grundlagen (se även GrUU 1/1967 rd). Konflikten kan dock elimineras om 70 h § 1 mom. kompletteras till exempel med följande mening: "Om sökandens eller patenthavarens modersmål är svenska får dock en översättning till svenska tillställas patentmyndigheten." Ett utländskt bolag kunde därmed lämna in en översättning till svenska, om dess protokollspråk är svenska. Ett dotterbolag har inte denna möjlighet, om moderbolagets språk är något annat än svenska. Motsvarande ändring behövs också i 3 mom. och 70 n §.

Enligt artikel 65 i europeiska patentkonventionen får medlemsstater med fler än ett officiellt språk kräva översättning till något av landets officiella språk eller ett visst språk av dem. Såle-

des förutsätter konventionen i denna fråga inte den lösning som anförs i propositionen och som ovan konstaterats stå i strid med grundlagen, utan tillåter också ett alternativ som stämmer överens med 14 § 2 mom. regeringsformen. Ovan påtalade konflikt med grundlagen härrör således inte av den internationella konventionen utan leder till tillämpning av 67 § i stället för 69 § riksdagsordningen.

De föreslagna ändringarna är enligt propositionen nödvändiga för att Finland skall kunna tillträda den europeiska patentkonventionen. I propositionen ingår dessutom ändringar i patentlagen som är nödvändiga för TRIPS-avtalet. TRIPS-avtalet har antagits i riksdagen som ett led i fördraget om upprättande av Världshandelsorganisationen. I propositionen finns varken en kläm om godkännande av den europeiska patentkonventionen eller själva konventionstexten. När promulgeringslagarna med sakinhåll tillämpas är det enligt grundlagsutskottets mening viktigt att det uttryckligen är riksdagen som fattar beslut om att anta konventioner (jfr UtUU 2/1987 rd).

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att det 2—4 lagförslaget kan behandlas enligt 66 § riksdagsordningen och att det första lagförslaget bör behandlas i den ordning som föreskrivs i 67 § riksdagsordningen, om inte utskottets statsförfattningsrättsliga anmärkningar om det tillbörligen beaktas.

Helsingfors den 29 november 1995

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Håkämies, vice ordföranden J. Koskinen, medlemmarna Helle, Korkeaoja, H. Koskinen,

Kurola, J. Leppänen, Prusti, Puhjo och Veteläinen samt suppleanterna Juurola och Kuosmanen.

